

SERBIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SERBE A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
SERBIO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Thursday 13 May 2010 (afternoon)
Jeudi 13 mai 2010 (après-midi)
Jueves 13 de mayo de 2010 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Напишите коментар на **један** од наведених текстова:

1.

ОЛУЈА

„Само сам те питао шта пишеш. Нисам имао лошу намеру.“ Ваљда је и Анђели у тренутку било помало глупо због свега, јер ми је, након момента проведеног у премишљању, пружила оно што је сматрала задовољавајућим објашњењем. „Пишем – *нешто*“, рекла је на силу, као из обавезе. Претпостављао сам да ће, ако јој дам времена, проширити ту своју
 5 назнаку одговора, али она је очито одлучила да је то *нешто* све што би требало да знам, јер ми је већ окренула леђа и поново се посветила писању. „*Нешто*“, рекао сам и сам за њом. „Па, Анђела, у сваком случају, хвала ти на детаљном објашњењу“, додао сам набусито. Поглед сам подигао према њеним леђима и задњици која се ширила преда мном попут тешког, глувог зида. „Нема на чему“, узвратила ми је суво, ни не померивши се.
 10 „Значи тако, Анђела“, прошапутао сам већ сасвим црвен у лицу. Нисам сигуран да сам најбоље знао шта чиним када сам се придигао на ноге. Неко време сам се шеткао унаоколо без јасног циља, а потом ме је импулс повукао и ја сам, без речи објашњења, почео да се спуштам уским путићем који је водио према селу. Удаљавајући се ритмичним кораком од заравни коју смо само сат времена раније заједно освојили, једва сам дисао од силног
 15 узбуђења и беса. Срце ми је страховито ударало. Можда сам очекивао да ће Анђела учинити *нешто*: да ће викнути и зауставити ме или да ће устати и кренути за мном, али ништа се није догађало, само је мој корак једнако шкрипао, а када сам у једном тренутку кришом погледао преко рамена, јер сам био већ довољно удаљен да то учиним безбедно, тамо, на врху брда, високо изнад села и сеоског гробља, под оловном површином гадног
 20 облака којем се није назирао крај, видео сам минијатурну фигуру како седи на клупи погнуте главе и како – то сам већ претпостављао – држи свеску на стиснутим коленима и грозничаво пише.

Када сам, неколико минута касније, стигао до куће, тешка се тама већ оборила на село. Провлачећи се кроз капију, јасно сам помислио да би требало да се вратим
 25 по Анђелу, али злоба ме је поколебала у тој намери. Чим сам закорачио у двориште, неколико крупних капи кише погодило ме је у лице, па сам потрчао и улетео у кућу. Једва сам затворио врата за собом, кад се напољу стуштило невероватном силином. Киша је у бучном налету задобовала по крову од црепа и прозорским окнима, а ја сам схватио да стојим у старој сеоској кухињи земљаног пода, збуњен пред мајком која ме је
 30 немо посматрала бришући руке једном изгужваном крпом. „Где је Хелена?“, упитао сам је дошавши себи. „Хелена спава“, одговорила ми је мајка као да подноси рапорт, након чега је погледала око себе и иза мојих леђа: чинило се да трага за нечим. „А где ти је Анђела?“, упитала је тада. „Она је остала“, узвратио сам ослушкујући кишу. Био сам, одједном, веома збуњен и нисам знао шта да радим. „Остала?“, рекла је мајка. „Како то мислиш
 35 остала? Где?“ „Па, горе, на оном брду, изнад...“, покушао сам да објасним, али мајка није имала намеру да ме саслуша до краја. „Мораш по њу, из ових стопа!“, узвикнула је прекинувши ме. У том тренутку снажно је севнуло и гром је затресао читав простор око нас. Ухвативши се за образе, мајка је отрчала из кухиње и вратила се тренутак касније, с очевим црним кишобраном у рукама. „Брзо!“, рекла је пруживши ми га, а онда ме је, без речи,
 40 изгурала напоље.

Тако сам се нашао усред библијског невремена. Када сам се искобељао из дворишта, нашао сам се на путу који се једва назирао преда мном од силног плјуска. Јарак поред пута брзо се претварао у блатњаву каљугу. Сва околна газдинства затварала су се у себе, пред страшним невременом, попут великих шкољки. Мада сам пошао неодлучним кораком, 45 брзо сам добијао на темпу, а када сам излетео на сеоски трг усред кога се налазила чесма с појилом из којег се сада преливала мутна вода, већ сам поамно трчао с кишобраном изнад главе. Не заустављајући се ни за час, одатле сам се упутио путем који је водио ка гробљу, али сам после неколико корака застао јер сам на раздаљини од можда педесет метара угледао једну прилику како ми се споро и с напором приближава, сва усукана 50 у себе. „Анђела!“, узвикнуо сам кроз кишу. Прилика ме није чула, није ме ни видела, већ је наставила да се креће према мени погнуте главе; мада сам најпре могао само да се надам да је то Анђела, лик моје жене се, са сваким преваљеним кораком, лагано али ритмично састављао преда мном.

Владимир Арсенијевић: *Анђела*, Стубови културе, Београд (1997)

2.

БАЛАДА О МРТВОМ ЛИСТУ

У соби, на шареном сагу, сретох данас први мртви лист,
 Из ко зна којих гора ветром довитлан.
 На њему дрхће болна боја: златан кист
 Бојио га је можда само један дан.

5 Доста је било и то: један бурнији дах
 Бацио га је међу људе, међу свет.
 И дете пролећа и младић лета осети страх,
 Ал' небо беше високо за његов лептираст лет.

И у том лѐту паде на мој везен саг,
 10 У први мутан јесењи дах и дан,
 Да у мојим осећањима остави болан траг,
 И о свим стварима пролазност и сан.

И да о свему да знамење, како све
 Под овим небом има кратак век;
 15 Да је на свету од Да вечније Не,
 И како је, одувек, слава само празан звек.

Да нам је трајање само један сат,
 Којег, одувек испуњава суза и грч;
 Да дрхћемо пред судбином као пред ветром влат,
 20 Нудећи, ипак, своје срце к'о пуни јесењи врч.

Све ми судбине открива овај повенули врт,
 На чијем мртвом телу плаче пејзаж и мај.
 Све нас лепоте гану кад слуте своју смрт,
 Чија прашина пада не звезде и њихов сјај.

25 Утеха, као и срећа, касно позлати нас.
 Већење цвета и сваком је тај мирис близ.
 Најдубљи уздах откуца прва седа влас:
 Ближи смо гробу, тишини, ближи за читав низ.

Мајко, поимаш ли колико ме овај лист подсећа на плач?
 30 Све радости свенуше у један дан са њим.
 Над гором витла, фијуче, хладни јесењи мач:
 Стишај се, умири, помири, утешу ме с чим.

Цветају болови, цветају. У души очај тих.
 У први мутан јесењи дах и дан.
 35 У сутон, над гором, препуче последњи сјајан стих,
 Док у срцу већ капље ноћ и сан.

А смрт, на сагу као да ме пита: „Шта, још ниси однесен?“
Храшће се у гори раствара да прави за моје другове лес.
Стишај се, умири, помири. Јесен је. Јесен,
40 И руменији се живот оставља лакше него плес.

Бранко Ђукић: *Четврти јахач апокалипсе*, СКЗ, Београд (1932)
